EUGEN NICOLAE
(19 IUNIE 1955 – 8 SEPTEMBRIE 2024)

Într-o primăvară din anii 1984 sau 1985, cu prilejul unei vizite de documentare la Cabinetul Numismatic al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan", regretatul Gh. Poenaru Bordea mi-a prezentat un nou coleg de breaslă, proaspăt angajat: Eugen Nicolae. Cu acea ocazie i-am vorbit despre descoperirile de dirhemi din Dobrogea și despre tezaurul găsit la Bercioiu și, astfel, am ajuns să colaborăm în următorii ani cu informații despre monedele otomane din colecțiile instituțiilor noastre. Așa a debutat o relație de colaborare colegială fără cusur de peste patru decenii.

Născut la București în 19 iunie 1955, cu studiile făcute în capitală, a fost angajat la Cabinetului Numismatic al Institutului de Arheologie București în anul 1983, unde

a crescut din punct de vedere profesional, sub privirile unor numismați de mare prestigiu: Bucur Mitrea, Gheorghe Poenaru Bordea, Constantin Preda. Așteptările mentorilor săi au fost răsplătite printr-o activitate de peste 40 de ani dedicată instituției unde s-a format, devenind la rândul său îndrumătorul unor noi generații de specialiști. Conducător de doctorat la SCOSAAR – Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan", a reușit prin tezele îndrumate să aducă la lumină colecții întregi aflate în diferite instituții din țară și adevărate monografii numismatice ale unor perioade istorice sau specii monetare.

Eugen Nicolae este cel care a dat amploare studiului monedelor islamice (Hoarda de Aur și Imperiul Otoman), printr-o lucrare de doctorat dedicată emisiunilor otomane, prin contribuții fundamentale la cunoașterea monedelor locale din Basarabia din secolul al XIV-lea, prin sistematizarea și datarea asprilor sultanilor Bayezid II, Selim I și Suleyman I. De asemenea, este cel care a contribuit la cunoașterea singurului atelier monetar otoman de la nord de Dunăre, Mudava (Moldova Veche, jud. Caraș-Severin).

Ceea ce trebuie remarcat în activitatea sa este faptul că, după 1990, a adus numismații din Republica Moldova „acasă", alături de specialiștii din România, prin toate colaborările la volume sau simpozioane/sesiuni științifice pe care le-a organizat. A fost sufletul Simpozioanelor de Numismatică de la Chișinău și al *Enciclopediei arheologiei și istoriei vechi a României* (1984–2000). A reușit cu multă dăruire și perseverență să facă din cercetarea numismatică de pe ambele maluri ale Prutului o cercetare cu adevărat națională.

Spirit ascuțit, ironic, de multe ori tăios, era o plăcere să discuți despre profesie, despre lume, despre viață. Se integra întru totul atmosferei animate din Cabinetul Numismatic al Institutului de Arheologie București, unde găseai oricând o informație bibliografică sau puteai împrumuta vreun catalog numismatic, atât de rare și prețioase până la sfârșitul anilor 90 ai secolului trecut.

Angrenat în numeroase proiecte din țară și străinătate, membru în diverse colegii de redacție ale unor prestigioase reviste de specialitate, cu o muncă de administrație tot mai complexă și dificilă în condițiile subfinanțării cercetării, Eugen Nicolae este autorul unor volume de specialitate, redactor științific al altor 11 volume de numismatică și arheologie și autor a peste 100 de lucrări științifice apărute în țară și străinătate.

Colegul nostru, Eugen, prin activitatea sa de peste 40 de ani dăruiți unei instituții de cercetare arheologică de top, se alătură rarelor personalități care și-au închinat viața profesională unui singur țel.

Adio prietene, Dumnezeu să-ți lumineze calea!

Gabriel CUSTUREA*

* Gabriel CUSTUREA: Centrul de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Constanța; email: custurea@gmail.com

LISTA DE LUCRĂRI

MONOGRAFII

1. *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1451–1512*, Chișinău, 2003.

2. *Monede și obiecte de metal descoperite la Costești, raionul Ialoveni*, Chișinău, 2023 (în colab. cu A. Boldureanu și L. Dergaciova).

VOLUME COLECTIVE

3. *Tezaure din muzeele orașului Chișinău, secolele XVI–XVIII*, coord. V. M. Butnariu, Chișinău, 1994 (colaborare pentru monedele islamice, p. 17–24, 32–38, 63–69 și 105–110).

4. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, I, *A-C.*, coord. C. Preda, București, 1994 (colaborare: autor sau coautor a 62 de articole).

5. *Chișinău 1436–1996*, Chișinău, 1996, broșură bilingvă (în colab.).

6. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, II, *D-L.*, coord. C. Preda, București, 1996 (colaborare: autor sau coautor a 29 de articole).

7. R. Scott Carlton, *The international encyclopedic dictionary of numismatics*, Iola Wi. (SUA), 1996 (colaborare pentru termenii românești).

8. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, III, *M-Q.*, coord. C. Preda, București, 2000 (colaborare: autor sau coautor a 21 de articole).

9. *Monnaies et parures du Musée d'Histoire de la Moldavie de Iași*, coord. V. M. Butnariu, Iași, 2001 (2002) (colaborare pentru monedele islamice, p. 43, 60–63, 109, 114–116, 123–125, 133–135, 141 și 145–146).

10. *Dicționar enciclopedic*, *V*, *O-Q.*, București, 2004 (în colab.).

11. *Les monnaies d'or de l'Institut d'Archéologie de Bucarest*, 57, Wetteren, 2006 (în colab. cu A. Vîlcu și Th. Isvoranu).

12. *Moneda în Republica Moldova*, în coord. cu A. Boldureanu, Chișinău, 2015 (colaborare: introducerea și autor sau coautor pentru secțiunile despre monedele islamice și falsurile moldovenești).

STUDII, NOTE, COMUNICĂRI

Numismatică antică și bizantină

13. *Notă asupra descoperirii monetare din anul 1958 din Furculești, orașul Videle, jud. Teleorman*, SCIVA 36/3 (1985), p. 258–260.

14. *Monede rare și inedite din Moesia Inferior, Tomis. I. De la Augustus la Commodus*, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 89–107 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea).

15. *Aksiopolis od III. do VII. Vijeka naše ere u svijetlu monetarnih otkrića*, Numizmatika, Spomen izdanje 1928–1988, Zagreb, p. 26–45 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea și R. Ocheșeanu). Versiune franceză: *Axiopolis aux IIIe-VIIe siècles de n.è. à la lumière des découvertes monétaires*, SCN 9 (1989), p. 53–73.

16. *Le trésor de monnaies du Bas-Empire romain découvert à Ulmetum en 1912*, Rivista Italiana di Numismatica e Scienze Affini 90 (1988), p. 295–328 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea și R. Ocheșeanu). Versiune românească: *Tezaurul de monede romane târzii descoperit la Ulmetum în 1912*, Pontica 21–22 (1988–1989), p. 163–186.

17. *Minimi din tezaurul descoperit la Constanța în cartierul Anadolchioi*, BSNR 80–85 (1986–1991), p. 101–115 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea).

18. *Dépôt monétaire de l'époque constantinienne de Tropaeum*, în *Studies on settlement in ancient Thrace, Proceedings of the III*rd *International Symposion „Cabyle", 17–21 May 1993*, Jambol, 1994, p. 363–366 (în colab. cu Mihai Sâmpetru). Versiune românească: *Depozit monetar din epoca constantiniană de la Tropaeum*, SCN 10 (1993), p. 43–46.

19. *Contributions numismatiques à l'histoire de Noviodunum aux VI*e*-VII*e *siècles*, SCN 11 (1995), p. 135–161 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea și A. Popescu).

20. *Descoperiri de monede antice și bizantine*, BSNR 88–89 (1994–1995), p. 269–274.

21. *Quelques monnaies découvertes à Tropaeum Traiani*, în *Stephanos nomismatikos, Edith Schönert-Geiss zum 65. Geburtstag*, Berlin, 1998, p. 523–542 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea).

22. *Monede grecești și coloniale din colecția Emil Sachelarie*, BSNR 90–91 (1996–1997), p. 27–37 (în colab. cu Gh. Poenaru Bordea).

23. *Monede antice descoperite la Cogealac și Camena*, în *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476–2001), Chișinău, 13–15 mai 2001, Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 101–108 (în colab. cu Th. Isvoranu).

24. *Un tezaur de monede bizantine descoperit la Alcedar, jud. Orhei*, în *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a 125 de ani de la proclamarea Independenței României, Chișinău, 24–26 septembrie 2002, Comunicări, studii și note*, București 2003, p. 163–166 (în colab. cu M. Ciocanu).

25. *Monede bizantine descoperite la Sucidava*, în *Arheologia mileniului I p.Chr., Cercetări actuale privind istoria și arheologia migrațiilor*, București, 2010, p. 285–321 (în colab. cu A. Vîlcu).

26. *Nouvelles données sur la pénétration des monnaies grecques en Bessarabie aux IV*e*-I*er *siècles av. J.-C.*, în: D. Boteva (ed.), *Ex nummis lux*, *Studies in Ancient Numismatics in Honour of Dimitar Draganov*, Sofia, 2017, p. 169–175 (în colab. cu A. Vîlcu).

27. *Aspects de la diffusion des monnaies d'argent istriennes au nord du Danube à la lumière du trésor découvert à Ivancea*, Dacia N. S. 60 (2016), p. 121–127 (în colab. cu A. Vîlcu).

Numismatică islamică pre-otomană

28. *Quelques considérations sur les monnaies tatares de « la Ville Neuve » (Yangi-șehr / Șehr al-cedid)*, SCN 11 (1995), p. 197–200.

29. *Dve monety final'noj stadii zolotoordynskogo gospodstva k zapadu ot Dnestra*, Stratum plus 6 (1999), p. 142–146. Versiune românească: *Două monede din perioada de sfârșit a dominației Hoardei de Aur la vest de Nistru*, în: *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476–2001), Chișinău, 13–15 mai 2001, Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 145–150.

30. *Un dirhem din secolul al X-lea descoperit la Iacobeni, com. Vlădeni, jud. Iași*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28–30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București, 2001, p. 95–102.

31. *Câteva monede descoperite la Orheiul Vechi*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28–30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București, 2001, p. 135–140 (în colab. cu Gh. Postică).

32. *Monedele de cupru bătute în Orașul Nou (Șehr al-cedid)*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a 125 de ani de la proclamarea Independenței României, Chișinău, 24–26 septembrie 2002, Comunicări, studii și note*, București 2003, p. 167–179.

33. *Monede din secolele XIII–XIV descoperite în Dobrogea*, BSNR 92–97 (1998–2003), p. 175–187 (în colab. cu B. Costin).

34. *Un tezaur de monede ale Hoardei de Aur descoperit la Orheiul Vechi*, BSNR 92–97 (1998–2003), p. 189–193.

35. *Monedele de tip Costești-Gârla*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat Centenarului Societății Numismatice Române (1903–2003), Chișinău, 26–28 noiembrie 2003, Comunicări, studii și note*, București, 2005, p. 89–104.

36. *Le monnayage en Bessarabie dans la deuxième moitié du XIV*e *siècle*, în: C. Alfaro, C. Marcos, P. Otero (eds.), *XIII Congreso Internacional de Numismática, Madrid–2003, Actas-Proceedings-Actes, I*, 2005 [2006], p. 1367–1373.

37. *Monedele tătărești din tezaurul de la Săseni, raionul Călărași, Republica Moldova*, în: *Simpozion de Numismatică, organizat cu ocazia comemorării sfântului Ștefan cel Mare, domn al Moldovei (1504–2004), Chișinău, 29 septembrie–2 octombrie 2004, Comunicări, studii și note*, București, 2007, p. 183–210.

38. *Compositional analyses of some Golden Horde period copper coins*, în: *Studia archeologiae et historiae antiquae, doctissimo viro scientiarum archeologiae et historiae Ion Niculiță, anno septuagesimo aetatis suae, dedicatur*, Chișinău, 2008, p. 385–392 (în colab. cu R. Bugoi și B. Constantinescu).

39. *Klad serebrjanyh monet Zolotoj Ordy obnaružennyj v Ivanče (Orhejskij rajon, Respublika Moldova)*, Stratum plus 6 (2005–2009), p. 310–319 (în colab. cu M. Ciocanu).

40. *Un fragment din tezaurul de la Săseni, raionul Călărași, Republica Moldova*, SCN 2/14 (2011), p. 81–88.

41. *Vostočnye monety epohi Zolotoj Ordy, vyjavlennye v hode podvodnyh issledovannij v Sudakskoj buhte*, în: *Drevnjaja i srednevokovaja Tavrika, Sbornik statej, posvjaščnnyj jubileju Eleny Aleksandrovny Paršinoj*, Arheologičeskij Al'manah 33 (2015), Kiev, p. 447–450 (în colab. cu S. M. Zelenko).

Numismatică otomană

42. *Contribuții la studiul monedelor de cupru otomane din secolele XV–XVI*, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 297–307 (în colab. cu M. Blasko).

43. *Tezaurul monetar din secolul al XVI-lea descoperit la Bercioiu, jud. Vîlcea*, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 309–327 (în colab. cu G. Custurea).

44. *Un lot de monede otomane din secolele XIV–XV în colecția Cabinetului numismatic al Institutului de Arheologie din București*, SCN 9 (1989), p. 131–135.

45. *Monedele otomane descoperite în necropola medievală de la Enisala*, Peuce 10/1 (1991), p. 559–573 și 2, p. 423–427 (în colab. cu M. Maxim).

46. *Dirhemi otomani de la sfârșitul secolului al XVI-lea provenind de la Tîrgoviște și împrejurimi*, Caietul Seminarului Special de Științe Auxiliare ale Istoriei 3 (1992), p. 70–71 (în colab. cu E. Teodoreanu).

47. *Hibridna aspra Sulejmana I*, Numizmatičke Vijesti 34/1/45 (1992), p. 62–63.

48. *Problèmes actuels de la numismatique ottomane en Roumanie*, Caietele Laboratorului de Studii Otomane 2 (1993), p. 49–54.

49. *Un tezaur de aspri otomani de la începutul secolului al XVI-lea în colecțiile*

Muzeului Județean Brașov, BSNR 80–85 (1986–1991), 1992, p. 139–154 (în colab. cu L. Popa).

50. *Monede de cupru otomane din secolele XIV–XVI descoperite în Dobrogea*, BSNR 80–85 (1986–1991) 1992, p. 299–302 (în colab. cu M. Blasko).

51. *Dirhemi otomani falși din a doua jumătate a secolului al XVI-lea*, SCIVA 44/2 (1993), p. 209–213 (în colab. cu M. Blasko).

52. *Imitations et contrefaçons des aspres ottomans en Roumanie (fin du XV*e*-début du XVI*e *siècle)*, în: *Actes du XI*e *Congrès International de Numismatique, Bruxelles, 8–13 septembre 1991*, III, Louvain-la-Neuve, 1993, p. 305–307.

53. *Mudava-le seul atelier monétaire ottoman en Roumanie*, în: *Histoire économique et sociale de l'Empire ottoman et de la Turquie (1326–1960), Actes du sixième congrès international tenu à Aix-en-Provence du 1*er *au 4 juillet 1992, Collection Turcica,* VIII, Paris, 1995, p. 227–233 (în colab. cu M. Maxim și K. M. MacKenzie. Reimprimat în: M. Maxim, *Romano-Ottomanica, Essays and Documents from the Turkish Archives*, Istanbul, 2001, p. 201–206.

54. *Aspres ottomans des ateliers nord-ouest-balkaniques en Roumanie au XVI*e *siècle*, în: *1*st *International Numismatical Congress in Croatia, Opatija, 12–15.X.1995, Proceedings*, Opatija, 1996, p. 97–100.

55. *Retke turske akče iz ostave naćene u selu Šetonje*, Numizmatičar 18/19 [1996], p. 123–131 + 6 pl. (în colab. cu V. Radić și S. Srećković).

56. *Monedele de aur otomane din tezaurul de la Bălțata, raionul Criuleni, Rep. Moldova*, BSNR 86–87 (1992–1993), p. 167–177 (în colab. cu A. Niculiță).

57. *Un tezaur din secolul al XVI-lea descoperit la Radu Vodă, comuna Izvoarele, județul Giurgiu*, SCN 10 (1993), p. 109–135 (în colab. cu E. Păunescu).

58. *Skupni nalaz turskih aspri iz Vatra Moldoviței*, Numizmatičke Vijesti 39/1/50 (1997), p. 110–112. Versiune franceză: *Le dépôt d'aspres ottomans de Vatra Moldoviței, dép. de Suceava*, BSNR 90–91 (1996–1997), p. 127–129.

59. *Les aspres ottomans du trésor de Săseni, dép. de Călărași, Rép. de Moldavie*, SCN 11 (1995), p. 201–209 (în colab. cu A. Niculiță și A. Boldureanu).

60. *Tezaurul de la Brătușeni (Sărata Albă), raionul Edineț (sec. XVI)*, în *Studia in honorem Ion Niculiță*, Chișinău, 1999, p. 299–305 (în colab. cu A. Niculiță). Versiune franceză: *Le trésor de Brătușeni (Sărata Albă), dép. d'Edineț, Rép. de Moldavie (XVI*e *siècle)*, Romano-turcica 1 (2003), Istanbul, p. 143–151.

61. *Aspres ottomans de Mudava en Moldavie*, în: *XII. Internationaler Numismatischer Kongress, Berlin 1997, Akten*, II, Berlin, 2000, p. 1279–1281.

62. *Un șahiu otoman hibrid din vremea lui Murad al III-lea (1574–1595)*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28–30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București, 2001, p. 157–159.

63. *Un tezaur din epoca lui Mihai Viteazul descoperit în fostul raion Rezina*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28–30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București, 2001, p. 161–167 (în colab. cu A. Boldureanu și R. Tabuica).

64. *Aspri otomani falși descoperiți la Orheiul Vechi*, în: *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476–2001),*

Chișinău, 13–15 mai 2001, Comunicări, studii și note, București, 2002, p. 189–194 (în colab. cu N. Răileanu).

65. *Descoperiri monetare din Moldova. III*, Arheologia Moldovei 22 (1999), p. 219–232 (în colab. cu V. Mihăilescu-Bîrliba și C. Asăvoaie).

66. *Tezaurul de la Topala, com. Cenac, jud. Lăpușna (sec. XVI)*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a 125 de ani de la proclamarea Independenței României, Chișinău, 24–26 septembrie 2002, Comunicări, studii și note*, București 2003, p.189–199 (în colab. cu A. Boldureanu și A. Niculiță).

67. *Cercetări arheologice de salvare pe teritoriul satului Căciulați, comuna Moara Vlăsiei, județul Ilfov (1991–1993)*, București, Materiale de Istorie și Muzeografie 18 (2004), p. 20–40 (în colab. cu Gh. Mănucu-Adameșteanu și I. Poll).

68. *Invazia asprilor otomani și riposta lui Ștefan cel Mare: emisiunile moldovenești de tip otoman*, Acta Moldaviae Septentrionalis 4 (2005), p. 124–131.

69. *La pénétration des aspres ottomans dans les Pays Roumains aux XIV*e*–XVI*e *siècles*, Bulletin du Cercle d'Études Numismatiques 44/1 (2007), Bruxelles, p. 304–308.

70. *Les imitations d'après les aspres ottomans des XV*e*–XVI*e *siècles: quelques analyses compositionnelles*, în: *II. Uluslararası Nümismatik Sempozyomu/The notes of II*nd *International Numismatic Symposium, Istanbul, 31.V.2008*, [Istanbul, 2008], p. 91–96 (în colab. cu B. Constantinescu).

71. *Aspri otomani din colecțiile Muzeului Castelul Corvinilor din Hunedoara*, în: *Monedă și comerț în sud-estul Europei*, III, *Bibliotheca Brukenthal*, XXXIX, Sibiu, 2009, p. 155–159 (în colab. cu C. C. Roman).

Numismatică medievală și modernă

72. *Descoperiri monetare de la Suceava (I)*, BSNR 86–87 (1992–1993), p. 179–198.

73. *Colecția Dominik Nicol, I. România, Medalii și plachete*, BSNR 86–87 (1992–1993), p. 283–304 (în colab. cu N. Curdov).

74. *Descoperiri monetare de la Dridu, jud. Ialomița*, BSNR 88–89 (1994–1995), p. 291–296 (în colab. cu A. Popescu).

75. *O monedă emisă de Çaka fiul lui Nogay*, în: *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476–2001), Chișinău, 13–15 mai 2001, Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 139–143.

76. *Date noi privind monedele și contramărcile de tip Asprokastron*, în: C. Luca, I. Cândea (eds.), *Studia varia in honorem Professoris Ștefan Ștefănescu octogenarii*, București-Brăila, 2009, p. 217–226.

77. *Un tezaur din vremea lui Mircea cel Bătrân descoperit la Titu, județul Dâmbovița*, SCN 1/13 (2010), p. 69–83.

78. *Tendințe de unificare monetară în Țările Române*, în: *Bancnotele și monedele Băncii Naționale a României–130 de ani de istorie, Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu", București, 23 februarie 2010*, București, 2011, p. 52–60.

79. *Din nou despre contramărcile atribuite Cetății Albe*, SCN 3/15 (2012), p. 115–117.

80. *Așa-zisul ort al lui Despot-Vodă și zloții tătărești*, SCN 4/16 (2013), p. 185–190.

81. *Medalii privind participarea României la expoziția universală de la Paris din 1867 din colecțiile Muzeului Național de Antichități (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan")*, în: I. Bolovan, I.-A. Pop, V. Spinei (coord.), *Sub semnul datoriei și al împlinirii, Studia in honorem Dorina N. Rusu*, București, 2021, p. 333–360 (în colab. cu E. Cernea).

Arheologie, epigrafie, sigilografie

82. *Materiale arheologice relative la economia monetară din epoca Hoardei de Aur descoperite la Orheiul Vechi*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat împlinirii a patru secole de la prima Unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28–30 mai 2000, Comunicări, studii și note*, București, 2001, p. 141–149 (în colab. cu P. Bârnea, T. Reaboi și N. Telnov).

83. *Un inel sigilar descoperit la Orheiul Vechi*, BSNR 90–91 (1996–1997), p. 203–206 (în colab. cu P. Bârnea).

84. *Un ornament pseudo-cufic*, în: *Simpozion de Numismatică, organizat în memoria martirilor căzuți la Valea Albă, la împlinirea a 525 de ani (1476–2001), Chișinău, 13–15 mai 2001, Comunicări, studii și note*, București, 2002, p. 151–169 (în colab. cu P. Bârnea, cu anexe de M. Babeș, N. Mirițoiu și A. Soficaru).

85. *Platoul lui Ali (Orheiul Vechi, secolul al XIV-lea)*, în: C. Felezeu (ed.), *Studii și cercetări de turcologie contemporană, Omagiu profesorului Mihai Maxim*, Cluj-Napoca, 2004, p. 33–39 (în colab. cu P. Bârnea).

86. *Inscripția funerară din secolul al XIV-lea descoperită la Orheiul Vechi în 1986*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat Centenarului Societății Numismatice Române (1903–2003), Chișinău, 26–28 noiembrie 2003, Comunicări, studii și note*, București, 2005, p. 81–88.

87. *O capsulă de teriac descoperită la Orheiul Vechi*, în: *Simpozion de Numismatică, dedicat Centenarului Societății Numismatice Române (1903–2003), Chișinău, 26–28 noiembrie 2003, Comunicări, studii și note*, București, 2005, p. 181–184.

88. *Pièces apotropaïques de l'époque de la Horde d'Or découvertes en Moldavie*, în: Th. Gemil, N. Pienaru, *Moștenirea istorică a tătarilor*, II, București, 2012, p. 87–96.

89. *Un etalon medieval moldovenesc de o jumătate de palmă*, SCN 4/16 (2013), p. 165–168.

90. *Une plaquette de cuivre avec inscription datant du quatorzième siècle découverte à Costești, district de Ialoveni, République de Moldova,* în: G. Bilavschi, D. Aparaschivei (eds.), *Studia mediaevalia et orientalia, Miscellanea in honorem professoris emeriti Victor Spinei oblata*, București, 2018, p. 455–462.

91. *O țesătură otomană cu ștampilă din epoca lui Süleyman I (MNAR 10892)*, în: C. Croitoru (ed.), *Miscellanea historica et archaeologica in honorem professoris Ionel Cândea septuagenarii*, București-Brăila, 2019, p. 263–276 (în colab. cu E. Cernea).

92. *A bronze weight with Armenian inscription from Tarasova (Republic of Moldova, Rezina county)*, în Hushardan (Monument), Scientific Research Center of The Historical and Cultural Heritage 16 (2021), Erevan, p. 148–159 (în colab. cu A. Harutyunyan).

RECENZII

93. *Studii și cercetări de numismatică, VIII, 1984*, în: Cărți noi în științe istorice, referate și recenzii, ASȘP 1 (1985), p. 39–44.

94. Hubert Frère, *Numismatique, Initiation aux méthodes et aux classements, Louvain-la Neuve*, 1982, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 467–468.

95. Cüneyt Ölçer, *Karaman oğulları beyliği madeni paraları*, Istanbul, 1982, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 481–484.

96. *Il "Capitolar dalle broche" della Zecca di Venezia (1358–1556)*, Padova, 1984, BSNR 77–79 (1983–1985), p. 484–485.

97. Cüneyt Ölçer, *Avrupa müzelerinde nadir Osmanlı madeni paraları, Kopenhag, Budapeşte, Ahmolean, Viyana, Münih, Berlin, Leningrad*, Istanbul, 1984, Buletinul Societății Numismatice Române 77–79 (1983–1985), p. 487–488.

98. Slobodan Srećković, *Osmanlijski novac kovan na tlu Jugoslavije*, Belgrad, 1987, Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol" 25/2 (1988), p. 554–557. Retipărit: Caietul Seminarului Special de Științe Auxiliare ale Istoriei 2 (1990), p. 131–136.

99. Ranko Mandić, *Jugoslavenski katalog metalnog novca*, ediția a doua, revăzută, Belgrad, 1988, Caietul Seminarului Special de Științe Auxiliare ale Istoriei 3 (1992), p. 280.

100. *Türk Nümismatik Derneğinin 20. kuruluş yılında Ibrahim Artuk'a armağan*, Istanbul, 1988, SCIVA 43/1 (1992), p. 97–99.

101. *Corpus des trésors antiques de la France, V. Rhône-Alpes*, Paris, 1988, SCN 10 (1993), p. 184–185.

102. *Trésors monétaires*, 12, 1990, SCN 10 (1993), p. 198–200.

103. Bernhard Prokisch, Hubert Emmerig, Michaela Heintz, Michaela Zavadil, Susanna Heinz, *Repertorium zur Neuzeitlichen Münzprägung Europas,* XVIII, *Südosteuropa*, Veröffentlichungen des Institutes für Numismatik, 5, Viena, 1999, Buletinul Societății Numismatice Române 92–97 (1998–2003), p. 442–450.

104. Rahmi Hüseyin Ünal, Friedrich Krinzinger, Michael Alram, Șule Pfeiffer-Taș (eds.), *Der Münzschatz von Beçin*, Philosophische-historische Klasse, Denkschriften, vol. 396 (Vienna, Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2010), The Numismatic Chronicle 172 (2012), p. 386–394.

NECROLOGURI, CRONICI, EDITORIALE, BIBLIOGRAFII

105. *Cüneyt Ölçer (1925–1990)*, BSNR 80–85 (1986–1991) 1992, p. 338–340.

106. *O donație făcută Cabinetului Numismatic al Institutului de Arheologie: colecția Dominik Nicol (New York)*, SCN 10 (1993), p. 203–204.

107. *Eugen Chirilă (1921–1991)*, SCN 10 (1993), p. 211.

108. *Constantin Preda la 70 de ani*, BSNR 88–89 (1994–1995), p. 9–12.

109. Numismatic Literature 142, septembrie 1999 (în colab.).

110. *Horošo, čto ja Vas našel, professor P. Bârnea*, Stratum plus 5 (2000), p. 15–16.

111. *Gheorghe Poenaru Bordea*, Dacia N. S. 50 (2006), p. 451–460.

112. *Cuvînt înainte*, la V. Vornic, N. Telnov, V. Bubulici, L. Ciobanu, *Pruteni, un centru de olărie dacic din epoca romană (cercetările din 2001 și 2003)*, Chișinău, 2007 [2008], p. 5–6.

113. *Avant-propos*, la M. Dima, D. Elefterescu, *Monnaies de Durostorum-Ostrov (4e siècle av. J.-C.–6e siècle ap. J.-C.)*, 88, Wetteren, 2009, p. 3–4.

114. *Constantin Preda (1925–2008)*, Compte rendu 55, 2008, Commission Internationale de Numismatique, 2009, p. 40–41.

115. *Avant-propos*, la M. Angelescu, *Histria, Cent campagnes archéologiques*, Editions universitaires européennes, 2019, p. 7–10.

116. *Svetlana Reabțeva (1966–2019)*, SCIVA 70/1–4 (2019), p. 389–408 (în colab. cu N. Telnov și A. Boldureanu).

117. *Slobodan Srećković*, SCN 9–14/21–26 (2018–2023), p. 213–219.

VOLUME EDITATE (REDACTOR ȘTIINȚIFIC SAU COORDONATOR)

118. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, I, *A-C*, București, 1994.

119. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, II, *D-L*, București, 1996.

120. *Etudes sur l'art de la Moldavie*, Institutul Studiul Artelor al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău, 1996.

121. *Folclor muzical din Moldova/Folklore musical de Moldova*, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO, Chișinău, 1997.

122. Mariana Șlapac, *Cetatea Albă, Studiu de arhitectură medievală*, Chișinău, 1998.

123. *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, III, *M-Q*, București, 2000.

124. Octavian Iliescu, Paul Radovici, *Monetele României, 1867–1969*, București, 2004.

125. Mariana Șlapac, *Cetăți medievale din Moldova (mijlocul secolului al XIV-lea-mijlocul secolului al XVI-lea)*, Chișinău, 2004.

126. Gheorghe Poenaru Bordea, Radu Ocheșeanu, Alexandru Popeea, *Monnaies byzantines du Musée de Constanța (Roumanie)*, Wetteren (Belgia), 2004.

127. Vlad Vornic, Nicolai Telnov, Valeriu Bubulici, Larisa Ciobanu, *Pruteni, un centru de olărie dacic din epoca romană (cercetările din 2001 și 2003)*, Chișinău, 2007 [2008].

128. Mariana Șlapac, *Cetăți din Țara Moldovei, Mică enciclopedie ilustrată*, Chișinău, 2008.

129. *Moneda în Republica Moldova*, în coord. cu A. Boldureanu, Chișinău, 2015.

130. Mariana Șlapac, *Cetățile bastionare din Moldova (sfârșitul secolului al XVII-lea-mijlocul secolului al XIX-lea)*, Chișinău, 2016.

131. Sergius Ciocanu, *Orașul Chișinău, Începuturi, dezvoltarea urbanistică, biserici (sec. XV–XIX)*, Chișinău, 2017.

132. Mariana Șlapac, *Castelologia comparată, Arhitectura de apărare a Țării Moldovei între Occident și Orient*, Chișinău, 2020.

133. Mariana Șlapac, *Kreposti Moldavskogo Knjažestva*, mică enciclopedie ilustrată, Chișinău, 2022.